

Motion till riksdagen

1987/88:A31

av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk (c)

med anledning av prop. 1987/88:64 om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Varför sätts Gävleborgs län på undantag av regeringen? I mångmiljonpaketet med särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland utelämnas Gävleborgs län systematiskt. "Delar av Bergslagen" – där utelämnas Gävleborgs län. Norra Sveriges inland – där utelämnas Gävleborgs inland. Varje skogslän får utdelning i paketet utom Gävleborg. Därtill Dalarna och Örebro.

Den enda ort i Gävleborgs län som nämns i propositionen är Ljusdal som eventuellt kan få vara med tillsammans med fem andra för att dela på 12 miljoner till industricentra.

Även på andra sätt visar regeringen sitt bristande intresse för länet. Regeringen stödde en lokalisering av det nya planverket till Karlskrona trots att sakliga skäl talade för lokalisering till Gävle. Därmed skapades också en majoritet för Karlskrona.

Gävleborgs län har haft den sämsta utvecklingen av alla län i landet. Mellan 1980 och 1987 ökade arbetslösheten mest i Gävleborgs län jämfört med övriga skogslän, Kopparberg, Västmanland och Blekinge.

Länsarbetsnämnden i Gävleborgs län har gjort en jämförande studie över utvecklingen i länet. Den bifogas som bilaga.

Vi har tidigare väckt motion om ett "X-paket" till länet. Länsstyrelsen har tagit fram ett åtgärdspaket med förslag till olika projekt. Det innehåller många goda idéer och konkreta förslag. Ett genomförande av dessa kan ej ske utan regeringens ekonomiska medverkan.

Ett "X-paket" bör föreläggas riksdagen under våren – byggt på länsstyrelsens förslag. Detta ligger helt i linje med riksdagens regionalpolitiska beslut vid 1986/87 års riksmöte om ytterligare infrastrukturella insatser, och har även krävts i centerpartiets kommittémotion.

Hälsingland torde vara det enda landskap som aldrig fått någon som helst utlokalisering av statlig verksamhet.

Vi föreslår därför att tullverkets centrala datafunktion lokaliseras till Hudiksvall.

Eftersom det nya plan- och bostadsverket enligt riksdagens beslut lokaliseras till Karlskrona finns det ingen anledning att produktionen för framställning av vissa svenska kartor flyttas från lantmåteriverket i Gävle till Karlskrona. Produktionen bör ligga kvar i Gävle.

Satsning på kulturprojekt bör ske även i Gävleborgs län. Anslaget på 22 milj. kr. till särskilda skogsvårdsinsatser bör i stället utgå till investeringar i

skogsbilvägar och som stöd till skogsvård inom det enskilda skogsbruket.
Detta anslag bör fördubblas och fördelas mellan de fem skogslänen.

Mot. 1987/88
A31

Hemställan

Mot bakgrund av det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att medel till Hofors och Sandvikens kommuner skall ingå i "Bergslagspaketet",
2. att riksdagen beslutar att produktionen av vissa svenska kartor skall ske på lantmäteriverket i Gävle,
3. att riksdagen beslutar att tullverkets centrala dataenhet skall lokaliseras till Hudiksvall,
4. att riksdagen beslutar att satsning på kulturprojekt bör ske även i Gävleborgs län,
5. att riksdagen beslutar att anslaget till särskilda skogsvårdsinsatser skall utgå med 44 milj. kr. och fördelas enligt vad som i motionen anförts,
6. att riksdagen hos regeringen hemställer om ett särskilt "X-paket" under vårriksdagen i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 17 december

Gunnel Jonäng (c)

Gunnar Björk (c)

Inledning

I det följande görs en kortfattad jämförelse mellan Gävleborgs län, övriga Norrlandslän, två Bergslagslän samt Blekinge län som alla förekommit i den aktuella debatten angående förstärkt sysselsättningspolitiskt stöd.

Mot. 1987/88

A31

Bilaga

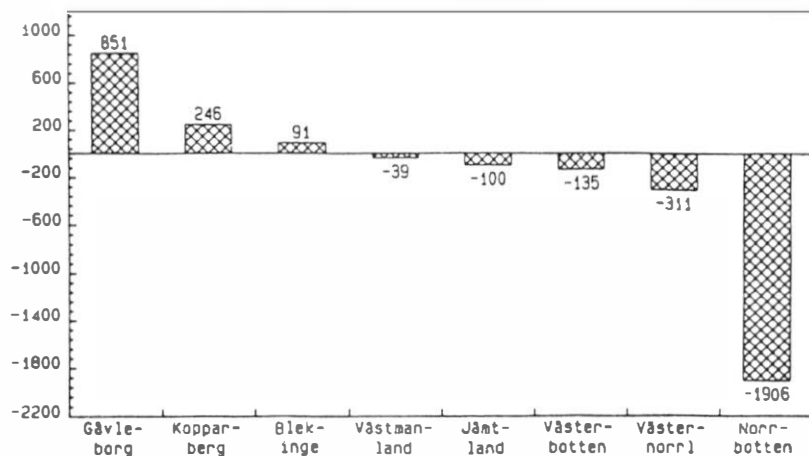
Gävleborgs län har upplevt den mest ogynnsamma utvecklingen av arbetslösheten under 80-talet som helhet

I likhet med de flesta övriga län i landet har arbetslösheten sjunkit i Gävleborgs län sedan 1983. Men under 80-talet som helhet har Gävleborgs län upplevt den mest ogynnsamma utvecklingen jämfört med andra län präglade av regional obalans.

Gävleborgs län har haft den största ökningen av antalet arbetslösa sedan 1980

Mellan 1980 och 1987 ökade arbetslösheten klart mest i Gävleborgs län bland de jämförda länen. Ökningen uppgick till 851 fler arbetslösa eller +17,5 % sedan 1980. I Kopparbergs län uppgick ökningen till endast 246 eller +5,7 %, och i Blekinge län fanns 91 fler arbetslösa 1987 än 1980 vilket är en ökning med +4,0 %. I Västmanland, Jämtland, Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten har arbetslösheten minskat mellan 1980 och 1987. I Norrbotten fanns hela 1 906 färre arbetslösa november/december 1987 jämfört med samma tid 1980, vilket är en minskning med hela -20,9 %. Detta är inte minst ett resultat av de stora insatser med långsiktig verkan som satts in i Norrbottens län under 70- och 80-talen.

Förändring av antalet arbetslösa nov./dec. 1987 jämfört med nov./dec. 1980 i X, W, Y, Z, AC, BD, K och U län. Rangordnade

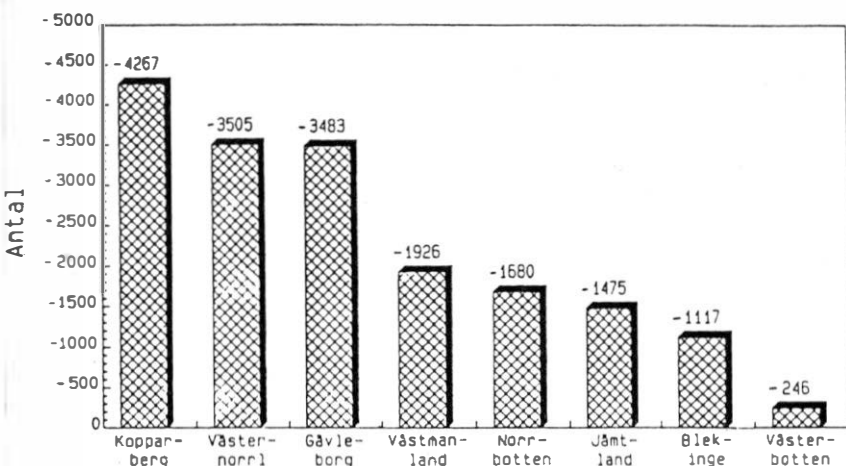

Gävleborgs län tillhör de län som har haft den största befolkningsminskningen i åldern 16–64 år under 80-talet

Mot. 1987/88
A31
Bilaga

Under 80-talet har befolkningen minskat i åldern 16–64 år i alla de jämförda länen. Av de 8 jämförda länen har Gävleborgs län den 3:e största befolkningsminskningen i åldern 16–64 år mellan 1980–1987, både vad gäller absoluta tal och procentuell minskning. Detta beror främst på den stora utflyttningen från länet främst till Stockholmsområdet. Utflyttningen har varit som störst i åldern 20–24 år vilket även på sikt kommer att återverka på länets befolkningspyramid.

Befolkningsminskning i åldern 16–64 år mellan 1980 och 1986 (31/12 resp. år) i X, W, Y, Z, AC, BD, K och U län. Rangordnade

Gävleborgs län har haft den största ökningen av den relativa arbetslösheten genom den mest ogynnsamma kombinationen av ökad arbetslöshet och minskad befolkning mellan 1980–1987

Vid månadsskiftet november/december 1980 uppgick den relativa arbetslösheten (i relation till befintliga 16–64 år) i Gävleborgs län till 2,7 %, och Gävleborg hade då tillsammans med Västernorrland den lägsta arbetslösheten bland Norrlandsläna. Av 8 jämförda län var det bara 3 län som hade lägre arbetslöshet än Gävleborg.

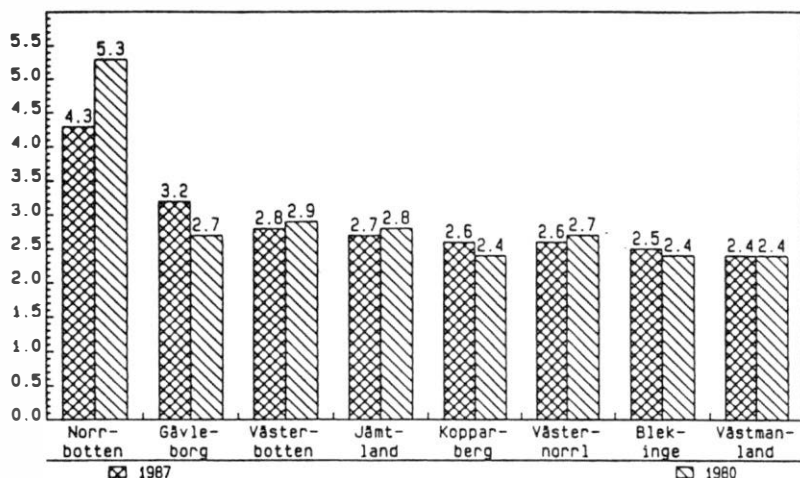
Vid månadsskiftet november/december 1987 uppgick den relativa arbetslösheten i Gävleborgs län till 3,1 %, vilket var den näst högsta i landet.

Genom den ogynnsammaste kombinationen av ökad arbetslöshet och minskad befolkning i åldern 16–64 år har Gävleborgs län upplevt den största ökningen av den relativa arbetslösheten mellan 1980–1987, av de 8 jämförda länen. Månadsskiftet november/december 1980 hade Norrbotten en relativ arbetslöshet som var 2.6 procentenheter högre än i Gävleborgs län, en skillnad som hade krympt till 1.1 procentenheter vid samma tid 1987.

Samtidigt som den relativa arbetslösheten har ökat med 0,5 procentenheter i Gävleborgs län mellan 1980–1987 har den minskat med 1,0 procentenheter i Norrbottens län. Alla Norrlandslän utom Gävleborg har minskat sin relativa arbetslöshet mellan 1980 och 1987.

Mot. 1987/88
A31
Bilaga

Relativ arbetslöshet (rel. till bef. 16–64 år) 1987 jämfört med 1980 (30/11 resp. år) i X, W, Y, Z, AC, BD, K och U län. Rangordnade

Vid månadsskiftet november/december 1987 hade Kopparberg 0,6 procentenheter lägre arbetslöshet än Gävleborg, Blekinge hade 0,7 procentenheter lägre arbetslöshet och Västmanland hade 0,8 procentenheter lägre arbetslöshet än Gävleborgs län.

I stort sett oförändrat antal sysselsatta i Gävleborgs län mellan 1980 och 1986

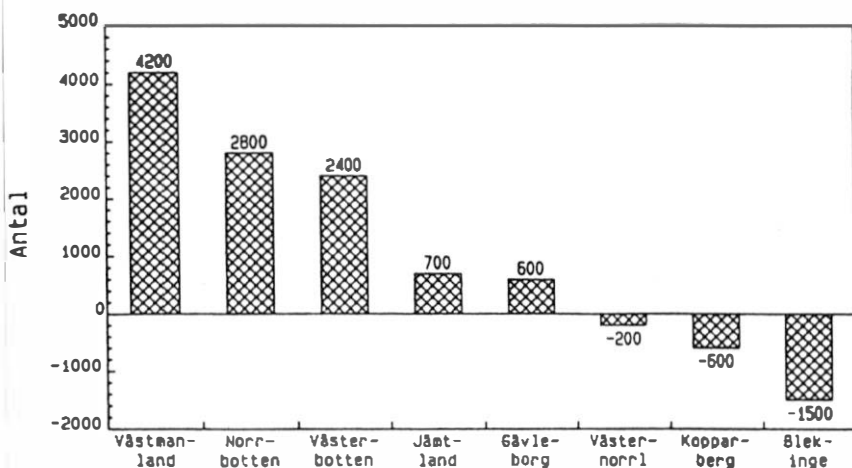
Enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) har antalet sysselsatta varit i stort sett oförändrat mellan 1980 och 1986. I Norrbotten och Västerbotten har däremot antalet sysselsatta ökat med 2 000–3 000 personer enligt AKU, och i Västmanland uppgår ökningen till över 4 000 personer sedan 1980.

De procentuella förändringarna av antalet sysselsatta mellan 1980 och 1986 (årsgenomsnitt) ser ut enligt följande enligt AKU:

Västmanland	+ 3,2 %
Norrbotten	+ 2,2 %
Västerbotten	+ 2,0 %
Jämtland	+ 1,1 %
Gävleborg	+ 0,4 %
Västernorrland	– 0,1 %
Kopparberg	– 0,4 %
Blekinge	– 2,0 %

Förändring av antalet sysselsatta enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU) 1986 jämfört med 1980 (årsgenomsnitt) i X, W, Y, Z, AC, BD, K och U län

Mot. 1987/88
A31
Bilaga

Den höga ungdomsarbetslösheten särskilt utmärkande för Gävleborgs län

De stora och ständigt pågående strukturförändringarna inom länets näringsliv, och framför allt inom länets stora basnäringar, medförde i mitten av 80-talet bl.a. stora s.k. 58,3-avgångar. Men det är dock inte dessa ålderskategorier som stått för arbetslöshetsökningen mellan 1980 och 1987, utan de stora arbetslöshetstalen återfinns bland ungdomarna.

Genom en kombination av ett minskat antal ingångsjobb för ungdomar, delvis bristande överensstämmelse mellan arbetskraftsutbud och arbetskraftsefterfrågan vad gäller utbildning och erfarenhet samt genom relativt sett färre alternativ har Gävleborgs län hamnat i ungdomsarbetslöshetstopp.

Andelen 18–19-åringar i Ungdomslag uppgick vid månadsskiftet november/december 1987 till 16,6 % i Gävleborgs län, vilket varden tredje högsta i landet och kan jämföras med riksgenomsnittet på 6,9 %. Det var bara Norrbotten och Gotland som hade en sämre situation för 18–19-åringarna.

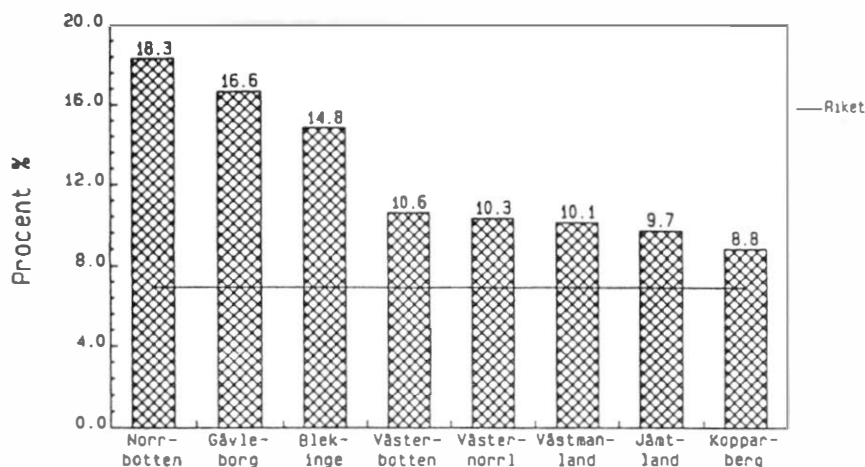
Bland 20–24-åringarna var den relativa arbetslösheten i Gävleborgs län nästan lika hög som i Norrbottens län, trots en kraftig utflyttning i denna åldersgrupp. Månadsskiftet november/december 1987 uppgick den relativa arbetslösheten bland 20–24-åringarna till 8,6 %, vilket var den klart högsta i landet tillsammans med Norrbotten på 9,0 %, och kan jämföras med riksgenomsnittets 4,0 %.

Andel 18–19-åringar i Ungdomslag (i rel. till 18–19-åringar i bef.) nov./dec. 1987 i X, W, Y, Z, AC, BD, K och U län.

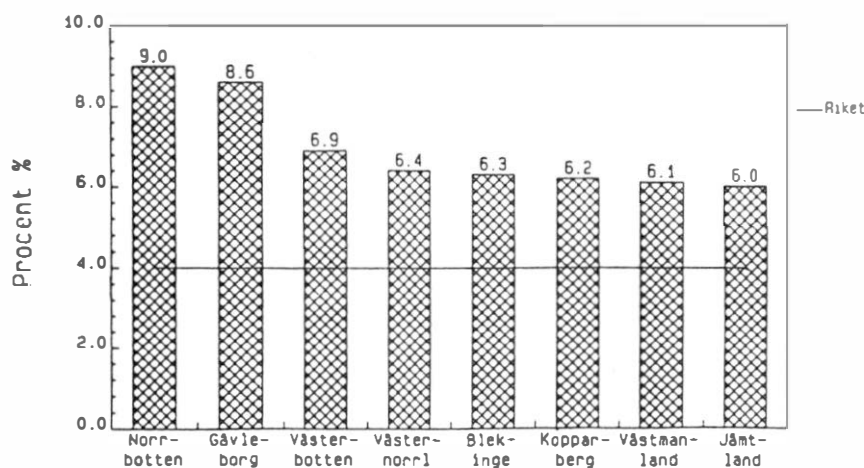
Mot. 1987/88

A31

Bilaga

Andel arbetslösa 20–24-åringar (i rel. till bef. 20–24 år) nov./dec. 1987 i X, W, Y, Z, AC, BD, K, och U län.

Relativt sett mindre utbildningsresurser till Gävleborgslän

Bland de 8 jämförda länen hade Gävleborg och Blekinge den mest ogynnsamma fördelningen mellan personer i beredskapsarbete och arbetsmarknadsutbildning vid månadsskiftet november/december 1987.

Den relativa arbetslösheten var 1,1 procentenheter lägre i Gävleborgs län än i Norrbottens län november/december 1987, men andelen personer i arbetsmarknadsutbildning var 1,6 procentenheter lägre. Västerbotten hade 0,4 procentenheters lägre arbetslöshet men 0,4 procentenheters högre andel i arbetsmarknadsutbildning.

Resursfördelningen som i huvudsak styrs av vissa fastställda kriterier är för närvarande föremål för översyn på arbetsmarknadsstyrelsen (AMS). Ett friare utnyttjande av resurserna mellan beredskapsarbete och utbildning, i likhet med vad AMS önskat, skulle ge Gävleborgs län ökade möjligheter till mer långsiktiga insatser.

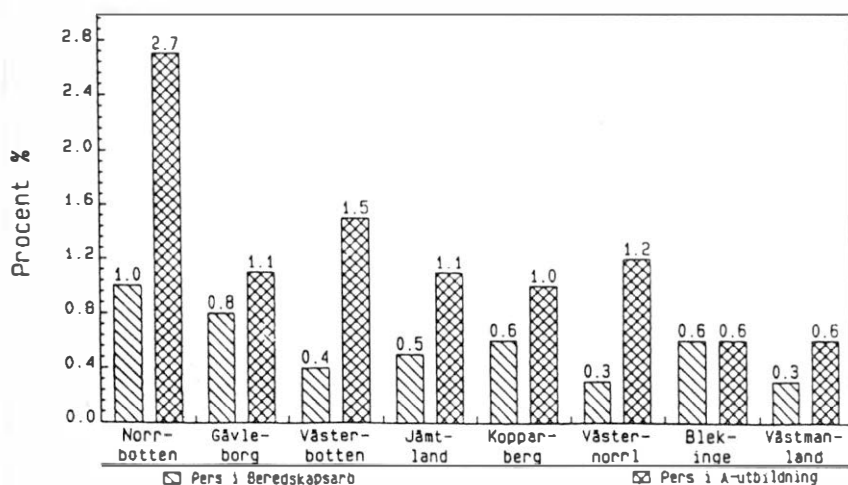
Att öka utbildningsinsatserna i länet, både till omfattning och innehåll, är en av nyckelfaktorerna för att överbrygga överskotts- och bristsituationer på arbetsmarknaden i länet och på så sätt pressa tillbaka arbetslösheten ytterligare.

Mot. 1987/88

A31

Bilaga

Andel personer i beredskapsarbete och andel personer i arbetsmarknadsutbildning (i rel. till bef. 16–64 år) i X, W, Y, Z, AC, BD, K och U län

Sammanfattning

Genom en kombination av ökad arbetslöshet, befolkningsminskning av personer i yrkesverksam ålder och i stort sett oförändrat antal sysselsatta under 80-talet som helhet har de senaste årens mer gynnsamma utveckling ännu inte bidragit till att återställa "ordningen" som rådde vid 80-talets ingång.

Norrbottens län har som jämförelse haft en betydligt gynnsammare utveckling under 80-talet med påtagligt minskad arbetslöshet och påtagligt ökat antal sysselsatta samt hälften så stor befolkningsminskning i åldern 16–64 år som i Gävleborgs län.

En av orsakerna till den stora skillnaden i utvecklingen mellan Gävleborg och Norrbotten ligger bl. a. i de särskilda sysselsättningspolitiska satsningarna som gjorts i Norrbotten i olika former under 70- och 80-talet.

Även Gävleborgs län har lyckats nyskapa en hel del inom ramen för befintliga resursramar och traditionella anslag och utvecklingen på arbetsmarknaden har sedan 1983 sakta men säkert gått åt rätt håll. Denna mer

positiva utveckling skulle kunna ge snabbare och mer påtagliga långsiktiga resultat om den fick draghjälp av olika förstärkta insatser. Detta kanske inte bara är önskvärt utan även nödvändigt om Gävleborg skall komma ikapp andra län med en liknande situation. För vi kommer väl aldrig att vänja oss vid bilden med Gävleborg som länet med den näst högsta arbetslösheten i landet?

Mot. 1987/88
A31
Bilaga